

Оксана ОЛІЙНИК

*кандидат психологічних наук, доцент, Національний університет біоресурсів
та природокористування України, м. Київ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розвиток інформаційних технологій в системі сучасної освіти передбачає розробку нових методів і методик організації освітнього простору в закладах вищої освіти. Використання різноманітних платформ дистанційного навчання, створення електронних навчальних курсів сприяють оптимізації навчального процесу, покращенню його ефективності в сучасних закладах вищої освіти.

Варто зазначити, що дистанційне навчання успішно реалізується у контексті безперервної освіти, воно переважно орієнтоване на формування навичок самоорганізації й самоконтролю студентом своєї навчально-пізнавальної діяльності, особистісного й професійного саморозвитку.

Отже, дистанційне навчання можна розглядати як окрему форму навчання з використанням інформаційних технологій, які допомагають організувати різні види навчальної діяльності (практичну, самостійну), реалізувати інтерактивну складову процесу спілкування і взаємодії в системі «викладач-студент».

Сучасні дослідники диференціюють поняття «дистанційне навчання» і «дистанційна освіта». Зокрема, вони зазначають, що «...процес освіти контролюють освітні установи та викладачі, проте за навчання відповідає здобувач освіти. Як підсумок, дистанційне навчання приймаємо як результат дистанційної освіти» [3, с. 80].

Як зазначають вітчизняні науковці, «...дистанційну форму навчання інколи ототожнюють із заочною формою освіти, проте перша передбачає постійну самоосвіту та роботу із засвоєння знань, постійний контакт з викладачами та іншими здобувачами вищої освіти, а інша – спілкування з викладачем лише декілька разів на рік» [2, с. 136].

Порівняльний аналіз дистанційного й традиційного навчання показав, що дистанційне навчання переважно орієнтоване на інтеграцію в навчальний процес

інноваційних моделей навчання, що передбачають проведення відео-конференцій, реалізацію проєктної діяльності, інтерактивні та інші види діяльності за допомогою інтерактивних цифрових технологій [1].

Серед методів навчання залежно від типу пізнавальної діяльності студентів виділяють: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний).

Важливими у підготовці майбутніх фахівців є методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, до яких віднесено: ділові та рольові (драматизація) ігри, диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

В умовах дистанційного навчання важливу роль відіграють практичні методи, зокрема такі: графічні роботи, моделювання ситуацій, порівняння, кейс-метод, робота в парах, «мозковий штурм», соціально-психологічний тренінг, «загальне коло», вирішення професійно-орієнтованих, проблемно-пошукових завдань тощо.

Розвиток сучасних цифрових технологій дозволяє системно використовувати вище означені методи в умовах дистанційного навчання, що сприяє засвоєнню знань та формуванню потрібних умінь і навичок.

Виділимо основні переваги дистанційного навчання. До них належать: мобільність, низька вартість, зручність, індивідуальний темп навчання, змога поєднувати навчання з іншими видами діяльності й формами активності; організація навчального процесу на відстані, здійснення індивідуального підходу до кожного студента.

Водночас, дистанційне навчання має ряд недоліків, серед яких виділяють: різний рівень володіння учасниками навчального процесу навичками цифрової роботи; відсутність балансу між теорією й практикою; несформованість у студентів навичок ведення дискусій у віртуальному просторі; відсутність безпосередньої взаємодії і спілкування; «слабка координація спільних дій учасників освітнього процесу та відсутність нормативно-правового забезпечення, що сприятиме прискоренню процесу дистанційного навчання» [3,

с. 80]. До того ж ефективно дистанційне навчання можливо забезпечити лише за умови високої мотивації студентів та розвитку їх власної відповідальності.

Отже, враховуючи переваги й недоліки дистанційного навчання, зазначимо, що воно орієнтоване на використання інноваційних методів навчання і технологій викладання у вітчизняних закладах вищої освіти. Це, в свою чергу, вимагає від учасників навчального процесу здатності до самостійного пошуку інформації та її опрацювання; формування навичок самоорганізації й самоконтролю своєї навчально-пізнавальної діяльності, особистісного й професійного саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глуховська Н.А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання в системі підготовки майбутніх фахівців в умовах євроінтеграції. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2016. № 2. С. 67–71.
2. Хмурова В., Гращенко І. Дистанційна освіта в період пандемії COVID-19. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 136
3. Яремчук Н.Я., Лавро О.О. Дистанційне навчання у ЗВО: можливості та перспективи. *Молодий вчений*. № 8 (96). 2021. С. 79-81.

Ірина МАРЧУК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Актуальність проблеми формування саморозвитку обумовлена потребою особистості у самореалізації. Саморозвиток визначається дослідниками як «вища форма розвитку особистості, прояв її самореалізації як однієї з ключових компетенцій майбутнього фахівця» [4, с. 120].

Наукові дослідники, які вивчають проблему професіогенезу серед студентів, вважають, що «важливим показником особистісної готовності